

Na osnovu člana 4 Statuta, Crnogorska je na IV Kongresu, dana 17.02.2020. godine, donijela programski dokument

EKONOMSKA REZOLUCIJA

1. Postojeća ekonomska situacija, ekonomski sistem i ekonomska politika

Neoliberalna ekonomska politika u Crnoj Gori nije dala zadovoljavajuće rezultate: i dalje je visoka stopa nezaposlenosti, javni dug, spoljno-trgovinski deficit, deficit tekućeg računa platnog bilansa, budžetski deficit ima trend rasta, a BDP po glavi stanovnika je na nivou 42% EU prosjeka i prosječna plata u iznosu od 511€ u 2018. godini je na nivou 47% slovenačkog prosjeka i 65% hrvatskog prosjeka.

Za prevazilaženje višedecenijske krize potrebna je temeljita reforma društveno – ekonomskog sistema i ekonomske politike, potrebna je “refolucija”. Radi se o kombinaciji reformi i radikalnih promjena koje će dovesti do novog oblika kapitalizma i demokratije koji su sluge ekonomije i čovjeka, a ne njihovi gospodari, odnosno koje će dovesti do pravednije, bogatije i evropske Crne Gore. Za članove Crnogorske politika je vizionarska bitka za napredak države i dobrobit svakog građanina, bez obzira na etničku ili bilo koju drugu pripadnost, bitka koja će Crnu Goru učiniti pravednijim i bogatijim društvom. To je naša misija. Ona može biti ostvarena samo kroz mudro, humano, odgovorno i patriotsko vođenje državne politike.

2. Odustajanje od neoliberalne ekonomske politike

Neoliberalni eksperiment u svijetu – snižavanje poreza za bogate, deregulacija tržišta rada i proizvoda, finansijalizacija i globalizacija – pokazao se kao neuspješan, a neoliberalni koncept ekonomije nemoćan da obezbijedi blagostanje i dugoročan ekonomski rast. Zato je neophodno u Crnoj Gori odustati od pogubne neoliberalne ekonomske politike.

Crnogorska će se zalagati za „socijalnu tržišnu privredu baziranu na efikasnoj konkurenciji“, po ugledu na države članice Evropske unije, koje su se na to obavezale Lisabonskim ugovorom, zato što:

- osnovna ideja socijalne tržišne privrede jeste ideja ordoliberalizma, kombinacije političkog i privrednog liberalizma, koji se bazira na ekonomsko-liberalnim principima privatne svojine i konkurencije.
- predstavlja adekvatan okvir za održivi ekonomski razvoj,
- politika socijalne sigurnosti predstavlja suštinu koncepta socijalne tržišne privrede, a njena osnovna ideja jeste da u središtu svijeta, društva i ekonomije mora da stoji čovjek, i pored tehnološkog napretka i globalizacije.
- pravednost u socijalnoj tržišnoj privredi polazi od principa jednakih šansi - kada se zatiru jednake šanse, to znači da se jedan od najvažnijih resursa – ljudski resurs ne koristi na najproduktivniji mogući način.

Stoga, Crnogorska će se zalagati za politiku jednakih mogućnosti za sve građane. U društvenim i političkim prilikama u kojima neće biti povlašćenih pojedinaca ili grupa, nepotizma i korupcije, zalagaćemo se da svaki građanin Crne Gore, u uslovima jednakih šansi i istih početnih pozicija za sve, osigura sopstvenu egzistenciju i lični prosperitet.

- predstavlja model „zdrave privrede“ koja služi pojedincu i opštem blagostanju, koja je garant društvenog zajedništva i socijalne sigurnosti i jednakosti.

Socijalno-ekonomska nejednakost spriječava privredni rast. Nejednakost u dohotku je ograničavajući faktor privrednog rasta. Politike koje pomažu da se ograničiti porast nejednakosti ne bi za rezultat imale samo pravednija, već i bogatija društva. Stoga je rješavanje problema visoke i rastuće nejednakosti od ključne važnosti za promovisanje snažnog i održivog rasta.

- savremena privreda zahtijeva „kolektivno djelovanje“ – država joj je potrebna ne samo za investicije u infrastrukturu, obrazovanje, tehnologiju, već primarno da unaprijedi efikasnost privređivanja i osigura pravičnu raspodjelu ekonomskog prosperiteta. Nepravedna raspodjela dohotka dovodi do socijalnog raslojavanja, koje značajno opterećuje crnogorsko društvo.

3. Crnogorska se zalaže za ekonomsku platformu zasnovanu na tri prioriteta:

Prvi je povratak ravnoteže između tržišta, države i građanskog društva. Problemi poput sporog ekonomskog rasta, rastuće nejednakosti, finansijske nestabilnosti i ekološke degradacije izviru iz tržišta i ne mogu se prevazići samo tržišnim sredstvima. Države imaju dužnost da ograniče i oblikuju tržišta kroz regulacije koje se tiču ekologije, zdravstva i sigurnosti zaposlenja. Takođe, posao države je i da radi ono što tržište ne može ili ne želi da radi: da finansira naučna istraživanja i razvoj tehnologije, kao i obrazovanje i zdravlje svojih građana.

Drugi prioritet: rješavanje sve većeg problema koncentrisane tržišne moći, kao deformacije na tržištu koja dovodi do nejednakosti i podriivanja efikasnosti privrede. U slučaju tržišnog neuspjeha država može da interveniše i na taj način podstakne ostvarivanje efikasnosti i pravičnosti. Ako država ne preuzme na sebe aktivniju ulogu od one koju joj namjenjuje neoliberalizam, ovi problemi će postati još izraženiji.

Treća ključna stavka progresivne platforme jeste presijecanje veze između ekonomske moći i političkog uticaja. Ekonomska moć i politički uticaj se međusobno osnažuju i samoreprodukuju, i ukoliko se ne prekine njihova veza teško će moći da se ograniči moć bogatih i privilegovanih. Vladajuće političke i ekonomske elite, u najvećem broju slučajeva, pokušavaju nametnuti svoje kratkoročne parcijalne interese u određivanju najbolje alternativne upotrebe raspoloživih društvenih resursa ne vodeći previše računa o dugoročnom interesu kako drugih učesnika razvojnog procesa, tako i cijele društvene zajednice, što često ima za posljedicu promovisanje razvojnih projekata i razvojnih planova koji ne udovoljavaju potrebi društveno odgovornog upravljanja resursima, odnosno interesima društvene zajednice, a time ni načelima održivog razvoja. Ovo nije samo moralni i politički problem, već i ekonomski: ekonomije sa manjim nejednakostima su

zapravo uspješnije. Stoga, progresivne reforme moraju početi od slabljenja uticaja novca na politiku i smanjivanja nejednakosti u bogatstvu.

Ova platforma treba da se fokusira na obrazovanje, naučno istraživanje i druge prave izvore bogatstva. Ona treba da zaštiti prirodnu sredinu i suoči se ozbiljno sa klimatskim promjenama. Ona takođe treba da obezbijedi državne programe koji će svakom građaninu garantovati osnovne uslove za pristojan život: kvalitetno obrazovanje, mogućnost zaposlenja i dostojanstvenu zaradu, ekonomsku sigurnost, zdravstveno osiguranje i sigurnu penziju.

Budva, 17.02.2020. godine

IV Kongres Crnogorske